

„Gliwice dla (nie)pełnosprawnych na 5” – niezbędnik dla osób z niepełną sprawnością!

Szanowni Państwo, niniejsza broszura została przygotowana z myślą o Was i Waszych bliskich. Oddajemy w Wasze ręce mini kompendium wiedzy zawierające najważniejsze informacje o prawach, uprawnieniach i przywilejach osób z niepełnosprawnością. Broszura zawiera najważniejsze informacje oraz dane wybranych placówek. Podzielona jest na kilka bloków tematycznych. Baza wiedzy zawiera informacje z zakresu:

- **Edukacja**
- **Informacje ogólne oraz ośrodki wsparcia**
- **Rynek pracy i aktywizacja zawodowa**
- **Organizacje pozarządowe**
- **Orzecznictwo**

Edukacja

Kształcenie przedszkolne i szkolne

Ustawowym obowiązkiem polskiego systemu oświaty jest **zapewnienie możliwości pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną**, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami, a także **opieka nad uczniami niepełnosprawnymi** przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych, które zalicza się do podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły.

Kształcenie, wychowanie i opiekę dla uczniów niepełnosprawnych organizuje się w:

1. Przedszkolach ogólnodostępnych;
2. Przedszkolach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi;
3. Przedszkolach integracyjnych;
4. Przedszkolach ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi;
5. Przedszkolach specjalnych;
6. Innych formach wychowania przedszkolnego;
7. Szkołach ogólnodostępnych;
8. Szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi;
9. Szkołach integracyjnych;
10. Szkołach ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi;
11. Szkołach specjalnych, w tym szkołach specjalnych przysposabiających do pracy;
12. Młodzieżowych ośrodkach wychowawczych;
13. Młodzieżowych ośrodkach socjoterapii;
14. Specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych;
15. Specjalnych ośrodkach wychowawczych;
16. Ośrodkach umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

Dzieci niepełnosprawne i młodzież niepełnosprawną, wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, obejmuje się **kształceniem specjalnym**.

Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się tzw. **indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny**. Program ten określa, w szczególności, zintegrowane działania o charakterze rewalidacyjnym nauczycieli i specjalistów, prowadzących zajęcia z dzieckiem lub uczniem.

Jeśli dziecko nie posiada orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, ale ma problemy z funkcjonowaniem w szkole (np. zdrowotne) może zostać objęte tzw. zindywidualizowaną ścieżką kształcenia na terenie szkoły (na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej).

Dzieci i młodzież, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub szkoły, obejmuje się indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym lub **indywidualnym nauczaniem**.

Wczesne wspomaganie rozwoju (WWR)

Wczesne wspomaganie rozwoju (WWR) to specjalistyczne zajęcia, z których korzystanie przysługuje dzieciom z różnorodnymi zaburzeniami rozwojowymi. Celem wczesnego wspomagania rozwoju jest intensyfikacja działań, aby poziom funkcjonowania dziecka był jak najlepszy. Terapia ma również za zadanie zapobiegać pojawianiu się u malucha kolejnych zaburzeń. W trakcie wczesnego wspomagania rozwoju, dziecko na bieżąco jest poddawane ocenie zespołu specjalistów. Dziecko może korzystać z usprawniającej terapii do momentu rozpoczęcia nauki **w szkole podstawowej**. Aby dziecko mogło uczęszczać na zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju, niezbędne jest uzyskanie odpowiedniej opinii. Dokument taki wystawia **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP), ul. Warszawska 35a**, po wcześniejszym złożeniu wniosku (wraz z załącznikami) o wydanie opinii dotyczącej ewentualnej potrzeby prowadzenia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Prowadzeniem zajęć z WWR zajmuje się cały zespół specjalistów. W jego podstawowym składzie znajduje się psycholog, logopeda oraz pedagog jak również inni specjaliści w zależności od potrzeb konkretnego dziecka i potrzeb jego rodziny. Wczesne wspomaganie rozwoju organizowane jest w wielu różnych miejscach (przedszkole, szkoła, poradnia). Zajęcia w ramach wczesnego wspomagania, w szczególności z dziećmi, które nie ukończyły 3-go roku życia, mogą być prowadzone także w domu rodzinnym. Wczesne wspomaganie rozwoju pomaga nie tylko dziecku. Pomoc udzielana jest także jego rodzinie. Zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju są **całkowicie bezpłatne**.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP), ul. Warszawska 35a, Gliwice. tel. 32 231 05 69

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gliwicach udziela dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, a także udziela rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Poradnia zajmuje się przede wszystkim:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży,
- podnoszenie efektywności ich uczenia się,
- terapię zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- pomocą w nabywaniu i rozwijaniu przez dzieci i młodzież umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej,
- pomocą uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej,
- pomocą nauczycielom i rodzicom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości i mocnych stron uczniów,
- prowadzeniem edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły,
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- udzielaniem pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- opiniowaniem i orzecznictwem.

Informacje ogólne oraz ośrodki wsparcia

Ośrodek koordynacyjno – rehabilitacyjno – opiekuńczy (OKRO) w Gliwicach w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” znajduje się w **Zespole Szkół**

Ogólnokształcących Specjalnych nr 7, ul. Gierymskiego 7, 44-102 Gliwice tel. 32 231 42

01. Ośrodek powstał w związku z realizacją rządowego programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, ze szczególnym uwzględnieniem interdyscyplinarnego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od momentu wykrycia niepełnosprawności lub zagrożenia niepełnosprawnością.

Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” obejmuje swoimi działaniami rzeczywistą i pełną pomoc w celu integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością oraz wsparcie ich rodzin w tym pomoc dla kobiet w okresie ciąży (w tym powikłanej), porodu i połogu oraz rozwój wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi. Program zapewnia podniesienie jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej, zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. W programie przewidziane jest również wsparcie dla rodzin w opiece nad osobą niepełnosprawną czy zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych. Ośrodek koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczy zobowiązany jest do świadczenia wsparcia dzieciom i ich rodzicom z terenu całego powiatu.

Ośrodek realizuje następujące zadania:

- 1) udziela rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej problemów rozwojowych dziecka;
- 2) wskazuje właściwe dla dziecka i jego rodziny formy kompleksowej, specjalistycznej pomocy, w szczególności rehabilitacyjnej, terapeutycznej, fizjoterapeutycznej, psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej;
- 3) wskazuje jednostki udzielające specjalistycznej pomocy dzieciom;
- 4) organizuje wczesne wspomaganie rozwoju dziecka;
- 5) koordynuje korzystanie z usług specjalistów dostępnych na obszarze powiatu.

Ośrodek może:

- 1) udzielać dzieciom i ich rodzinom kompleksowej pomocy od chwili wykrycia zagrożenia niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 3 -go roku życia;
- 2) zapewniać specjalistyczną opiekę dziecku i jego rodzinie, w tym opiekę pielęgniarstwa, związaną z procesem rehabilitacji dziecka, w zależności od ich potrzeb;
- 3) zapewniać konsultacje lekarzy różnych specjalności, w zależności od potrzeb dziecka.

Za życiem

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Gwarantuje ona m.in. prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia dziecka z niepełnosprawnością, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Świadczenie przysługuje:

- matce lub ojcu dziecka,
- opiekunowi prawnemu,
- opiekunowi faktycznemu dziecka.

Wniosek o wypłatę składa się w terminie **12 miesięcy od dnia narodzin dziecka**. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną **nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu**.

Brak kryterium dochodowego do świadczenia „Za życiem”.

Wnioski w sprawie świadczenia „Za życiem” składane są w gminie **według miejsca zamieszkania rodziny**.

Więcej informacji dostępnych jest w Informatorze „Za życiem” na stronie MRPiPS, a także w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Gliwicach, ul. Górnych Wałów 9, tel. Centrala: (32) 335-96-00**, e-mail: ops@ops.gliwice.eu

Dział Świadczeń, ul. Górnych Wałów 9, 44-100 Gliwice, e-mail: ds@ops.gliwice.eu, tel. 32 335 96 13

Świadczenia dla osób niepełnosprawnych przyznawane i wypłacane przez ośrodek pomocy społecznej:

- Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Brak kryterium dochodowego do zasiłku pielęgnacyjnego.

- Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:
  1. nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
  2. rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej – w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.
- Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:
  1. matce albo ojcu,
  2. opiekunowi faktycznemu dziecka,
  3. osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
  4. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.
  5. w określonych warunkach osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki.
- Zasiłek dla opiekuna przysługuje osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 1548 oraz z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r. Zasiłek dla opiekuna przysługuje od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r.

Więcej informacji na temat w/w świadczeń można uzyskać bezpośrednio w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gliwicach ul. Górnych Wałów 9, tel. 32-335-96-00 lub za pośrednictwem strony internetowej: <https://opsgliwice.pl/formy-pomocy/niepelnosprawnosc/>

Usługi

Samotnej osobie z niepełnosprawnością, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie **usług opiekuńczych** lub **specjalistycznych usług opiekuńczych**.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Usługi opiekuńcze przyznaje **Ośrodek Pomocy Społecznej**, tel. 32 335-96-17, ustalając jednocześnie ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności (jak np. wspieranie nabywania i rozwoju umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w życiu społecznym, w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskaniu zatrudnienia, wspieranie procesu leczenia i rehabilitacja fizyczna). Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (posiadające np. kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta).

Odpłatność za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze ustalana jest wg dochodu osoby lub rodziny korzystającej z usług, wysokości stawki godzinowej za usługę oraz ilości godzin świadczonych usług.

Ośrodki wsparcia

- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej (DDPS).** Z tej formy pomocy mogą korzystać osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność nie są w stanie zaspokajać swoich codziennych potrzeb i wymagają w tym zakresie częściowej pomocy. DDPS zapewnia całodzienny pobyt, posiłki, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno-kulturalne, edukacyjne, rehabilitacyjne.

Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Gliwicach

- DDPS ul. Kozielska 71, tel. 32 231 83 71
- DDPS ul. Pszczyńska 100, tel. 32 232 10 78

Więcej informacji dostępnych jest w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Gliwicach, ul. Górnych Wałów 9, tel. Centrala: (32) 335-96-00**, e-mail: ops@ops.gliwice.eu

- **Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS)**

ŚDS to dzienny ośrodek wsparcia świadczący usługi dla osób zaburzonych psychicznie i z niepełnosprawnością intelektualną. Celem placówki jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności samodzielnego życia, podnoszenie poziomu zaradności życiowej, wsparcie psychofizyczne, przystosowanie do funkcjonowania społecznego w środowisku. Kwalifikacje do ŚDS odbywają się na podstawie zgłoszeń osobistych, z poradni zdrowia psychicznego, ze szpitala psychiatrycznego. W ramach Dziennego Pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy prowadzone są różnorodne zajęcia o charakterze terapeutycznym.

Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Sikorskiego 134, 44-103 Gliwice lub telefonicznie: 32 270 07 65.

- **Mieszkania chronione**

Osobie, która potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, może być przyznany **pobyt w mieszkaniu chronionym**. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia, zapewniającą warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Więcej informacji można uzyskać w **Ośrodku Pomocy Społecznej** pod nr tel. 32 335-96-25.

Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ)

Placówką stwarzającą pełnoletnim osobom z niepełnosprawnością niezdolnym do podjęcia zatrudnienia możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej są Warsztaty Terapii Zajęciowej. Na terenie Gliwic funkcjonują **dwie placówki Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ „TĘCZA” Gliwice, ul. Fiołkowa 24, tel. 32 238 22 05 oraz WTZ CARITAS Diecezji Gliwickiej, ul. Toszecka 176, 44-100 Gliwice, tel. 32 238 88 23).**

Uczestnikami warsztatów mogą być osoby posiadające prawnie potwierdzony status o niepełnosprawności i posiadające w swoim orzeczeniu o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Celem warsztatów jest przygotowanie do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w społeczeństwie. Terapia odbywa się zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji, dostosowanym do możliwości psychofizycznych każdego uczestnika. Wszyscy objęci są stałą opieką psychologa i rehabilitanta. Tworzenie i funkcjonowanie WTZ jest współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Asystent Osoby Niepełnosprawnej (AON)

W ramach zadania publicznego współfinansowanego ze środków PFRON na terenie miasta Gliwice realizowany jest projekt: **ASYSTENT OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ**. W ramach projektu,

przez 7 dni w tygodniu osoby niepełnosprawne w stopniu umiarkowanym i znacznym, zamieszkałe na terenie Gliwic, mogą korzystać z usług asystenta. Asystenci pomagają w dojeździe w wybrane przez osobę niepełnosprawną miejsce, wspierają w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej, rehabilitacji, w załatwianiu spraw codziennych i urzędowych oraz w zakresie kultury i wypoczynku. Usługi asystenckie są dostępne codziennie między godz. 7.00 a 22.00, poza świętami określonymi w przepisach o dniach wolnych od pracy. Czas realizacji usług do 31 grudnia 2019.

Usługi mogą być zamawiane telefonicznie pod numerem 514 071 711 (od poniedziałku do piątku między godz. 15.30 a 18.30) oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres aon@fundacjarozyczka.pl, a także osobiście w biurze koordynatora projektu w siedzibie Gliwickiego Centrum Organizacji Pozarządowych w Gliwicach przy ul. Kościuszki 35 (środy w godz. 16.00 – 18.00) oraz przy Filii GCOP Dom Aktywnej Młodzieży, ul. Barlickiego 3, Gliwice (piątki w godz. 16.00-18.00).

Realizatorem zadania jest Fundacja Różyczka, ul. Kościuszki 35, 44-100 Gliwice, www.fundacjarozyczka.pl

Gliwicki Ośrodek Integracji Niepełnosprawnych (GOIN), ul. Zwycięstwa 34 (w oficynie), tel. 32 332 44 49, www.goin.gliwice.pl

W ramach Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Zwycięstwa 34, działa Gliwicki Ośrodek Integracji Niepełnosprawnych. Jest to miejsce przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, w którym pracownicy ośrodka wraz ze stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oferują szeroką ofertę spędzania wolnego czasu oraz rehabilitacji:

- świetlica – miejsce spotkań i zajęć pozwalających przyjemnie i aktywnie spędzić czas. Prowadzone są warsztaty informatyczne, językowe, manualne, prelekcje, imprezy okazjonalne, kawiarenka internetowa, gry stolikowe, spotkania towarzyskie i relaksacyjne oraz grupy wsparcia.
- punkt konsultacyjny (tel. 32 332 44 48) – nieodpłatna pomoc prawna dla mieszkańców Gliwic, punkt rehabilitacji.

Biuro Obsługi Środków PFRON (tel. 32 332 44 49 lub 32 332 44 50) ul. Zwycięstwa 34 (w oficynie), tel. 32 332 44 49,

pomagające w otrzymaniu pomocy finansowej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych m.in. na:

- usunięcie barier funkcjonalnych (architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się)
- zakup środków ortopedycznych i pomocniczych
- zakup sprzętu rehabilitacyjnego
- dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika
- pilotażowy program Aktywny Samorząd

Dom Pomocy Społecznej (DPS)

Osobie wymagającej całodobowej opieki (m. in. Z uwagi na niepełnosprawność), której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w **domu pomocy społecznej**. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu (określonego rozporządzeniem Ministra), w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Pobyty w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Więcej informacji na temat w/w świadczeń można uzyskać bezpośrednio w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Gliwicach** ul. Górnych Wałów 9, **tel. 32-335-96-00**.

Rynek Pracy i Aktywizacja Zawodowa

Każda osoba z niepełnosprawnością bez względu na stopień niepełnosprawności (w tym orzeczenie o stopniu znacznym lub o „całkowitej niezdolności do pracy”) zgodnie z art. 13. ust 4 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 1270, z późn. zm.), zachowuje zdolność do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Osoba z niepełnosprawnością ma prawo prowadzić własną działalność gospodarczą, lub podjąć pracę zarówno na otwartym rynku pracy jak i w warunkach Zakładu Pracy Chronionej.

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1172) osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy, niepozostająca w zatrudnieniu, ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2018 poz. 1265, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o promocji”. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

1. szkoleń;
2. stażu;
3. prac interwencyjnych;
4. przygotowania zawodowego dorosłych;
5. badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji;
6. zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji;
7. finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji;
8. studiów podyplomowych;
9. szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
10. bonu na zasiedlenie;
11. bonu szkoleniowego;
12. bonu stażowego.

PUP Gliwice dla osób niepełnosprawnych

Powiatowy Urząd Pracy realizuje działania z zakresu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu, wspierane finansowo z dwóch źródeł – Fundusz Pracy dla osób bezrobotnych i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla osób poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach oferuje: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, staże, szkolenia zawodowe, zwroty kosztów przejazdu, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej, wyposażenie stanowiska pracy osoby z niepełną sprawnością, prace interwencyjne. Corocznie PUP organizuje w Gliwicach „Gliwickie Targi Pracy dla Osób Niepełnosprawnych”.

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, Pl. Inwalidów Wojennych 12, 44-100 Gliwice, tel. 32 231 18 41

Klub Pracy w Gliwicach, ul. Raciborska 2, 44-100 Gliwice, pok. 206, tel. 519 130 779, klub.pracy@pup.gliwice.pl

Zakład Aktywizacji Zawodowej

Gliwicki Zakład Aktywności Zawodowej (GZAZ) został powołany w grudniu 2015 roku z inicjatywy Samorządu Miasta Gliwice jako jednostka budżetowa. Jest pierwszym w Polsce zakładem aktywności zawodowej, który powstał przy placówce kształcącej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jako innowacyjny element aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

GZAZ ul. Dolnej Wsi 74 w Gliwicach, tel. 32 411 62 85.

Organizacje pozarządowe

Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych - GCOP

Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych od ponad 15 lat wspiera aktywnych gliwiczian i organizacje pozarządowe. Oferta obejmuje cały szereg działań na rzecz różnych grup, m. in. niepełnosprawnych. GCOP wspomaga technicznie i merytorycznie dziesiątki gliwickich stowarzyszeń i fundacji, promuje i animuje aktywność społeczną, prowadzi edukację społeczną i obywatelską młodzieży i seniorów, a także wspiera inicjatywy kulturalne. Więcej informacji na temat organizacji świadczących usługi na rzecz osób z niepełną sprawnością można uzyskać w **Gliwickim Centrum Organizacji Pozarządowych (GCOP)**.

Sekretariat GCOP, adres: ul. Zwycięstwa 1, 44-100 Gliwice, tel: 32 232 04 77, e-mail: gcop@gcop.gliwice.pl, <http://www.gcop.gliwice.pl/>

Orzecznictwo

Polskie prawo rozróżnia dwa rodzaje orzekania w kwestii niepełnosprawności:

1. dla celów rentowych – **o niezdolności do pracy** - Orzeczenie „**o niezdolności do pracy**” jest wydawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i stanowi podstawę ubiegania się o rentę:

- renta z tytułu niezdolności do pracy (stała lub okresowa, renta szkoleniowa, renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową lub w związku z wypadkiem powstałym w szczególnych okolicznościach), osobie uprawnionej do renty, uznanej za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji przysługuje dodatek pielęgnacyjny.
- renta socjalna i renta rodzinna

Decyzje w sprawach rent wydają i świadczenia te wypłacają jednostki organizacyjne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej. Aktualnych informacji najlepiej szukać **na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych www.zus.pl w zakładce świadczenia-renty bądź za pośrednictwem infolinii: Centrum Obsługi Telefonicznej tel. 22 560 16 00 od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 18.00**

2. dla innych celów (np. uzyskania konkretnych uprawnień) – **orzeczenie o stopniu niepełnosprawności:**

- **znaczny**
- **umiarkowany**
- **lekki**

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności są wydawane przez Miejski Zespół ds. Orzekania o niepełnosprawności (MZON), ul. Bojkowska 20, 44-100 Gliwice, tel: 32 230 26 90, e-mail: mzon@ops.gliwice.eu

W związku z obowiązującą regulacją dotyczącą orzecznictwa o niepełnosprawności, należy pamiętać, że:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji, a także orzeczenie zaliczające do I grupy inwalidów należy traktować na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a także orzeczenie zaliczające do II Grupy inwalidów należy traktować na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy oraz orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego, a także orzeczenie zaliczające do III Grupy inwalidów należy traktować na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Powyższe zrównanie orzeczeń ma zastosowanie dla **ulg i uprawnień**:

- Ulgi w PKS i PKP
- Ulgi pocztowe
- Ulgi telekomunikacyjne
- Abonament za radio i telewizję
- Ulgowe bilety do muzeów
- Podatek dochodowy
- Preferencyjne warunki korzystania przez osoby niepełnosprawne o znacznym stopniu niepełnosprawności ze świadczeń opieki zdrowotnej, usług farmaceutycznych w aptekach oraz ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych
- Karty parkingowe - **Zasady wydawania kart parkingowych**

Od dnia 1 lipca 2014 r., na mocy przepisów ustawy z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 1446), **zmianie uległy zasady wydawania kart parkingowych** dla osób z niepełną sprawnością i placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych.

Od dnia 3 czerwca 2015 r. osoba zainteresowana może złożyć wniosek o wydanie karty parkingowej do dowolnie wybranego przewodniczącego zespołu powiatowego.

Decyzje wydaje: Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności Więcej informacji na temat ulg i uprawnień można uzyskać w **Miejskim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności** (MZON), ul. Bojkowska 20, 44-100 Gliwice, tel: 32 230 26 90, e-mail: mzon@ops.gliwice.eu

jak również na stanowisku Konsultanta ds. Osób Niepełnosprawnych, w Biurze Obsługi Interesantów **na parterze Urzędu Miejskiego w Gliwicach ul. Zwycięstwa 21**, tel. 32-239-11-09.

Stan prawny na dzień 30 czerwca 2019 r.